

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

ДЗК

Випуск 11/2

2025 р.

ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у жовтні 2025 року

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

1 жовтня Кабінет Міністрів України схвалив проєкт закону про ратифікацію Грантової угоди між урядами України та Італійської Республіки, що дозволить розпочати програму «Відновлення та збереження культурної спадщини Одеського регіону». Угоду було підписано 10 липня в Римі під час Конференції з питань відновлення України (URC2025). Згідно з домовленостями, Уряд Італії надає Україні 32,5 млн євро безповоротної допомоги для реалізації програми. Вона передбачає реставрацію та збереження пам'яток, що входять до «Історичного центру Одеси», внесеного до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Зокрема буде відновлено: Одеський національний художній музей, Одеський музей західного і східного мистецтва, Одеську обласну філармонію, Одеський літературний музей, Будинок Зонтага та Палац Одружень.

7 жовтня команда Міністерства культури України провела перше установче засідання Альянсу культурної стійкості – міжнародної платформи, ініційованої Україною з метою об'єднання зусиль урядів, міжнародних організацій та експертних спільнот для посилення ролі культури в контексті суспільної стійкості, відновлення та побудови миру у відповідь на глобальні виклики. До засідання долучилися 14 країн та міжнародних організацій, зокрема, Італія, Іспанія, Литва, Мальта, Румунія, Нідерланди, Молдова, Німеччина, Чорногорія, ЮНЕСКО, Europa Nostra та Світовий Конгрес Українців. Засідання – продовження реалізації Римського маніфесту, ухваленого влітку 2025 року, та ґрунтується на низці міжнародних стратегічних документів, серед яких – Вільнюський заклик до дій (2024), Декларація G7 «Культура – спільне благо людства» (Неаполь, 2024) та Ужгородська декларація (2025). У ході засідання було представлено структуру Альянсу та дорожню карту на найближчі шість місяців. Серед запланованих ініціатив: запуск Українського фонду культурної спадщини, впровадження програм із використання обладнання, наданого міжнародними партнерами для посилення спроможності культурних закладів, розвиток обміну досвідом між громадами та фахівцями, розширення публічно-приватного партнерства, а також проведення артрезиденцій для іноземних митців у різних регіонах України.

30 жовтня відбулося спільне засідання Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики та Комітету Європейського парламенту: «Культурна спадщина і виклики цифрової доби» за участі віцепрезидента Європейського парламенту, члена Комітету з питань культури і освіти Естебана Гонсалеса Понса. До обговорення також долучилися члени Комітету Сунчана Главак, Ніколас Папандреу, Сандро Руотоло (онлайн) та члени Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики України. До роботи засідання приєдналися заступник міністра культури України Іван Вербицький і представниця ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці Бардескі. Заступник міністра культури України Іван Вербицький представив ініціативу зі створення Українського фонду культурної спадщини, який покликаний якнайшвидше розпочати свою діяльність. Фонд стане мультидонорською платформою, спрямованою на захист і відновлення культурної спадщини, а також розвиток української культури в умовах війни та пов'язаних із нею руйнувань. Учасники дискусії також зосередилися на необхідності активного розвитку медіаграмотності серед молоді.

2 жовтня очільниця Міністерства культури України Тетяна Бережна та Перша заступниця міністра Галини Григоренко зустрілися з Постійним представником Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні Ауке Лотсма. Під час зустрічі було узгоджено пріоритети у відновленні української культури: реалізацію ініціатив, спрямованих на цифровізацію та стратегічні комунікації, заходи з евакуації, збереження та повернення культурних цінностей, незаконно вивезених за межі країни, важливість партнерства з приватним сектором та громадянським суспільством у справі збереження культурної спадщини.

7 жовтня Т. Бережна та міністр закордонних справ Андрій Сибіга зустрілись з Надзвичайним і Повноважним Послом Швейцарської Конфедерації в Україні Феліксом Бауманном. У ході зустрічі було представлено культурні ініціативи: Український фонд культурної спадщини та Альянс культурної стійкості. Очільниця Міністерства культури також звернула увагу на важливість активного поширення українського контенту. Окремо українська сторона поділилася занепокоєнням щодо виступів російських культурних діячів у Швейцарії.

15 жовтня Міністерство культури України відвідала французька делегація на чолі з директором українського офісу державної агенції з розвитку Business France Роменом Дест'йо. Французькі бізнесмени представили технології та послуги, які можуть стати корисними для відновлення та збереження української культурної спадщини. У зустрічі взяли участь представники компанії TimeLapse Go, що спеціалізується на моніторингу будівництва в режимі реального часу із застосуванням штучного інтелекту та сучасного відеообладнання, а також компанії TTGE – французького підприємства, що працює у сфері геодезії, технічного та інфраструктурного інжинірингу.

6 жовтня в Києві відбувся VI Міжнародний форум культурної дипломатії, організований Українським інститутом у співпраці з Міністерством закордонних справ України. Форум об'єднав представників державного сектору, культурних інституцій та громадянського суспільства, а також лідерів міжнародних організацій та експертів з Польщі, Канади, Великої Британії, Індії, Австрії та

Франції для обговорення ролі культурної дипломатії в часі глобальних трансформацій та в умовах війни росії проти України. Під час панельних дискусій у програмі цьогорічного Форуму учасники обговорювали нові підходи до культурної дипломатії, наукову дипломатію та стратегічні перспективи України в міжнародних культурних відносинах.

Європейська Комісія оголосила результати другого спеціального конкурсу програми «Креативна Європа», спрямованого на підтримку українського культурного та креативного секторів. Загальний бюджет конкурсу становить 7 мільйонів євро. Кошти розподілено між чотирма масштабними міжнародними проєктами, серед яких: *«Стійкість ZMINA»* – підтримує українських митців і культурні організації у створенні та демонстрації своїх робіт, координатор – фонд «Ізоляція» (Україна), партнери – «Малий Берлін» (Словаччина) та Trans-Europe Halls (Швеція); *«Культура сприяє солідарності»* – сприяє розширенню доступу українців до культури та культурної спадщини, координується Європейським культурним фондом (Нідерланди) у партнерстві з українськими організаціями «Інша освіта» та «Ветеранка», а також Zusa (Німеччина); *«Культурні горизонти»* – ініційований Українським культурним фондом спільно з Cultural Vistas GmbH (Німеччина), має на меті створити можливості для залучення українців до культурного життя в Україні та за кордоном; *«UAEU (Український культурний обмін з ЄС)»* – спрямований на підготовку до післявоєнного відновлення українського культурного сектора, координатор – Європейська ліга інститутів мистецтв (Нідерланди), українські партнери: Львівська національна академія мистецтв, Коаліція діячів культури та Українська музейна асоціація, асоційований партнер – Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти, європейські партнери: Утрехтський університет мистецтв HKU та Culture Action Europe.

Український культурний фонд виграв грант від програми «Креативна Європа» на 2 млн євро. У 2026–2027 роках на цю суму буде оголошено низку конкурсів для підтримки дебютів, кроссекторальної мобільності, інноваційних культурних продуктів, а також мистецьких резиденцій.

За кордоном

Виконавча рада ЮНЕСКО на 222-й сесії у Парижі 9 жовтня ухвалила рішення продовжити моніторинг ситуації в Автономній Республіці Крим через значне погіршення ситуації на українському півострові, зокрема руйнування росією культурної спадщини України, включаючи об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора», численні порушення росією прав кримських татар, незаконні переслідування окупаційною владою журналістів, порушення у сфері освіти і права на навчання українською і кримськотатарською мовами, свободу віросповідання та інші порушення прав людини. Під час засідання делегація Чехії виступила із заявою від імені 44 держав-членів ЮНЕСКО, в якій засудила дії росії в окупованому Криму. Окремі заяви на підтримку суверенітету та територіальної цілісності України зробили делегації Литви, Туреччини, Німеччини, Албанії та Чилі.

14 жовтня Виконавча рада ЮНЕСКО ухвалила чергове рішення щодо дій та програми надзвичайної допомоги Україні, підтвердила солідарність з народом України у подоланні тяжких наслідків повномасштабної російської агресії та закликала генерального директора ЮНЕСКО продовжувати моніторинг ситуації в Україні у її міжнародно визнаних кордонах у сферах мандату Організації. Після ухвалення рішення делегації Албанії, Австрії Ісландії, Іспанії, Італії, Литви, Люксембургу, Німеччини, Португалії, Польщі, Словаччини, Туреччини, Франції, Чехії та Японії виступили на підтримку суверенітету і територіальної цілісності України та із засудженням порушення міжнародного права росією, яка продовжує руйнівні атаки на об'єкти культури і освіти тощо. У ході засідання делегація Австралії виголосила заяву від імені 44 держав, в якій суворо засуджується російська агресія проти нашої держави, високо оцінюються зусилля ЮНЕСКО щодо допомоги Україні та наголошується на необхідності подальшої підтримки та допомоги Україні з боку Організації. З окремою заявою на підтримку нашої держави виступив також Європейський Союз.

22–23 жовтня в Берліні відбувся Ukraine Culture Security Forum – масштабна міжнародна подія, що об'єднала представників українських та європейських інституцій, урядовців, експертів і діячів культури задля відкритого діалогу про роль культури в збереженні ідентичності, посиленні суспільної стійкості та протидії агресії. Захід було організовано Фондацією Обмін спільно з Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини, за підтримки Міністерства культури України, Українського інституту, Посольства України в Німеччині, Посольства Польщі у Німеччині та інших партнерів. У межах Форуму відбувся круглий стіл та дискусія на тему: «Культура та культурна спадщина України: виклики, можливості та спільні зусилля». Ключову доповідь представила А. Бондар, заступниця міністра культури України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. У своєму виступі вона окреслила роль культури як стратегічного ресурсу в умовах війни. На панельних дискусіях форуму також обговорювалися: культура в гібридній війні та роль інституцій, протидія незаконній торгівлі та переміщенню культурних цінностей, захист культурної спадщини у воєнний час тощо.

Місто Львів захистило свою заявку «Відповідальність Бути» – і посіло друге місце у конкурсі «Європейська столиця культури 2030» (ЄСК 2030). Закритий фінальний пітчинг двох команд: зі Львова і з чорногорського міста Никшич відбувся 20 жовтня у приміщенні Генерального директорату Єврокомісії з питань освіти, молоді, спорту та культури у Брюсселі.

24 жовтня в центрі Осло (Норвегія) відкрито пам'ятник на честь доньки київського князя Ярослава Мудрого, князівни Єлизавети, відомої у Норвегії як дружина Гаральда Суворого. Авторкою пам'ятника є данська мисткиня Сідсел Бонде, яка перемогла у відкритому конкурсі. У церемонії відкриття взяли участь перша леді України Олена Зеленська разом із Їхніми Королівськими Високостями Кронпринцом Норвегії Гоконом, Кронпринцесою Метте-Маріт, мером Осло Анне Ліндбо та міністром закордонних справ України Андрієм Сибігою.

У Підкарпатському воєводстві Польщі в селі Юречкова завершено етап пошукових робіт на території, що вважають потенційним місцем поховання

18 бійців Української повстанської армії, які загинули в бою з польською Армією Людовою в 1947 році. Пошуки в Юречковій є частиною українсько-польських домовленостей щодо розкопок жертв Другої світової війни.

Міжнародна підтримка України

В Україні

28 жовтня в Українському домі в Києві відбулася пряма трансляція оперної вистави Джузеппе Верді «Макбет» у постановці Вільнюської міської опери та Державного симфонічного оркестру Литви. Паралельний показ також відбувся у Харківському національному академічному театрі опери та балету ім. М. В. Лисенка, а у Вільнюсі опера вперше транслювалася наживо просто неба — на Ратушній площі. Подія стала культурним жестом єдності між Україною, Литвою та Європою. З вітальним словом до учасників і глядачів звернулася Віцепрем'єр-міністр з питань гуманітарної політики – міністр культури України Тетяна Бережна. Проєкт реалізували Laisvės TV, Вільнюська міська опера, Литовське національне радіо і телебачення та Pirmoji kava – за підтримки Посольства України в Литовській Республіці, Посольства Литви в Україні та Міністерства культури України.

Інформаційна безпека. Медіа

В Україні

З 9 до 11 жовтня у Києві ГО DII-Ukraine та Міністерство культури України за підтримки широкого кола міжнародних та українських партнерів організували та провели десятий Donbas Media Forum 2025, темою якого була «Свобода слова vs. Свобода брехні» – як українські медіа долають глобальні виклики, захищають демократичні цінності та залишаються компасом для суспільства під час війни та світової турбулентності. На відкритті Donbas Media Forum Посол Європейського Союзу в Україні Катаріна Матернова оголосила про запуск Європейським Союзом трьох нових ініціатив на €6,6 млн для підтримки незалежних медіа в Україні. У межах заходу відбулася панельна дискусія «Підтримка ЄС незалежних медіа в Україні», присвячена запуску трьох нових медійних проєктів, що фінансуються Європейським Союзом і реалізуються організаціями Internews/Media Development Foundation, Інститутом масової інформації та «Репортерами без кордонів». Серед спікерів цієї панелі були, зокрема, Джилліан Маккормак, директорка Internews International в Україні, та Полін Мофре, регіональна координаторка «Репортерів без кордонів» з питань України.

29 жовтня стартував щорічний Національний тест із медіаграмотності. Тест проведено вже вчетверте за ініціативи Національного проєкту з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури України у партнерстві з Центром демократії та верховенства права за підтримки UNDP Ukraine/ПРООН в Україні та фінансування уряду Японії.

За кордоном

Суспільне Мовлення отримало премію Гуннара Гойдаля 2025 року від Європейської мовної спілки за стійкість і професіоналізм у надзвичайно складних

умовах протягом трьох із половиною років після вторгнення росії в Україну. Церемонія нагородження відбулася на щорічній Асамблеї новин EBU у Неаполі (Італія).

Два проєкти Суспільного – серед переможців 5-го Міжнародного телефестивалю «Серце Європи», який проводився з ініціативи польського мовника Telewizja Polska та об'єднує суспільні мовники із Центральної та Східної Європи. Проєкт «Вакансія: людина», створений у співпраці з громадською організацією «Точка опори», посів друге місце в категорії «Короткометражний документальний фільм», а подкаст-занурення в архіви української музики «Unzip» – друге місце в категорії «Цифрові та розважальні програми».

Радіоверсія вистави «Ненароджені для війни» від Радіо Культура отримала спеціальну відзнаку європейського конкурсу Prix Europa 2025 у категорії «Аудіофікшн» на церемонії вручення, яка відбулася 10 жовтня в Берліні (Німеччина).

Закатовану в полоні рф журналістку Вікторію Рощину посмертно відзначено премією World Press Freedom Hero 2025 («Герой свободи преси світу 2025») від Міжнародного інституту преси (International Press Institute, IPI) та Міжнародної організації підтримки медіа (IP Multimedia Subsystem, IMS).

Фестивалі

За кордоном

Благодійна організація Razom for Ukraine повернула свій щорічний Фестиваль української культури у Нью-Йорку (США), який цього року трансформувався у масштабне місячне святкування під назвою «Проти течії». Фестиваль розпочався відкриттям двох виставок: 1 жовтня – українського фотографа Бориса Михайлова (в Українському музеї), а 2 жовтня – ДІА/spora» Ігоря Мартинюка, що розповідає про українську громаду в Нью-Йорку (в театрі Teatro LATEA). Серед подій місяця також, зокрема, програми короткометражок від KISFF та Linoleum, постановка «Кассандра» Лесі Українки у сучасному сценічному переосмисленні у виконанні українських акторів, мистецький проєкт Дар'ї Цимбалюк «Я мрію знову побачити степ», виставка «Що мені розповіла вода» – робота, що виникла під впливом руйнування Каховської греблі, літературна зустріч із канадською письменницею українського походження Марією Ревою.

Закордонне українство

За кордоном

Україна взяла участь у першому Фестивалі культур світу у Ханой. Це стало нагодою для в'єтнамців та гостей столиці відкрити для себе багатство українських традицій, музики та кухні. Фестиваль, який проходив з 10 по 12 жовтня на території Імператорської цитаделі Тханг Лонг, об'єднав майже 50 країн під гаслом «Культура – як основа, мистецтво – як засіб».

У Сеулі 25 жовтня Посольство України у Республіці Корея спільно з активістами української громади представили Україну на культурному фестивалі «3rd UNESCO Seonjeongneung Cultural Street Festival», організованому Клубом

культурної дипломатії Сеула. Під час фестивалю відвідувачі мали змогу ознайомитись з культурною спадщиною ЮНЕСКО в Україні, традиційними українськими орнаментами «петриківка» і кримськотатарським «Орьнек» тощо.

В Анталії відбувся 9-й Міжнародний фестиваль-конкурс «Українські фестини», який зібрав понад 600 учасників з України та Туреччини. Організаторами виступили «Українська родина в Анталії» та «Відродження нації» за підтримки Генерального консульства України в Анталії та мерії району Муратпаша. Цьогоріч фестиваль збігся із 10-м фестивалем стародавнього міста Калейчі, що об'єднав гостей із 26 країн світу. Україну представляла делегація з Кам'янця-Подільського, міста-побратима Анталії. Протягом заходу свої таланти демонстрували дитячі та дорослі колективи з різних регіонів України, серед яких хореографічні колективи з Києва, Ніжина та Житомира.

У Таллінні пройшов 25-й Міжнародний молодіжний фестиваль творчості «Північна зірка 2025», який щорічно організовує Асоціація українських організацій в Естонії та Спілка української молоді в Естонії за підтримки Міністерства культури Естонії та Посольства України в Естонській Республіці. У фестивалі взяли участь вокальні і танцювальні колективи з Пярну, Кохтла-Ярве і Таллінна.

У містечку Дженовичі (муніципалітет Херцег-Нові, Чорногорія) 25 жовтня відбувся четвертий український фестиваль Ukrainiada 2025, який зібрав українців і друзів України з різних куточків світу. Захід відкрив Надзвичайний і Повноважний Посол України в Чорногорії. Хедлайнером фестивалю став гурт Patzyki z Franeka.

Українське культурно-освітнє товариство «Кобзар» організувало у столиці Хорватії міжнародний захід «Дні української культури – Загреб 2025», центральною подією якого стала міжнародна науково-практична конференція «Українці Хорватії та з південнослов'янських регіонів, Україна та діаспора в Європі і світі», яка зібрала учасників із Хорватії, України, Словенії, Сербії та США.

29 жовтня в Університеті Барселони відбувся круглий стіл «Українська мова у світі: медіа, література та академічний простір», організований Українською громадою Барселони спільно з Університетом Барселони за підтримки Генерального консульства України в Барселоні. Захід об'єднав представників наукової, літературної й медійної спільнот, які обговорювали сучасний стан та глобальну присутність української мови.

У Ларнаці на Кіпрі стартувала мистецька акція «Рушник Єдності», яка проходитиме і в інших містах острівної держави. До акції долучилися місцеві українські спільноти – Товариство українсько-кіпрської дружби, культурний центр «Обійми» та Пласт Кіпру, за підтримки Посольства України в Республіці Кіпр.

У Молодіжному центрі столиці Криту Іракліону представники української діаспори відкрили виставку «Покоління війни» – переможців міжнародного художнього фестивалю МАЛЮЙ.UA, учасників артмарафону «Покоління війни».

28 жовтня у Мішкольці (Угорщина) за підтримки самоврядування українців цього міста відбулося відкриття тематичної фотоекспозиції «Фото війни» проєкту «Культура vs Війна».

Відкриття Українського дому – культурного осередку, який стане місцем для зустрічей українців, відбулося у кіпрському місті Пафос.

Музика

В Україні

У Національній філармонії України 16 жовтня прозвучали твори українських і європейських композиторів у межах хорового проєкту «Діалог культур: Україна – Балтія – Скандинавія – Велика Британія». Проєкт об'єднує сучасну українську хорову музику з творами композиторів країн, які активно підтримують Україну з перших днів повномасштабної війни. У виконанні Народної академічної хорової капели імені Павла Чубинського прозвучали твори 16 композиторів. Міжнародний сегмент представили Вітаутас Мішкініс (Литва), Ерікс Ешенвалдс (Латвія), Пярт Уусберг (Естонія), Ян Сібеліус (Фінляндія), Кнут Нюстедт (Норвегія), Свенд-Давід Сандстрьом (Швеція), Ендрю Ллойд Веббер (Велика Британія) та Карл Дженкінс (Велика Британія).

Польський акордеоніст Мацей Фронцкевич та британсько-йорданський піаніст Карім Саїд, були серед запрошених закордонних гостей 31-го Міжнародного фестивалю сучасної музики «Контракти», що проходив з 26 вересня до 9 жовтня у Львівській національній філармонії під назвою «Гіперреальність».

Фонд Pro Musica Viva, який щороку проводить у Варшаві Дні української музики, організовує цієї осені низку симфонічних концертів в Україні у рамках проєкту «Польська музика в Україні». Так, 17 жовтня у Полтавській обласній філармонії, а 24 жовтня в Національній філармонії України у Києві відбулися такі концерти під диригуванням Романа Реваковича (Польща). Програма Фонду Pro Musica Viva відбувається за фінансової підтримки Міністерства культури та національної спадщини Польщі у співпраці з Польським інститутом у Києві.

За кордоном

У Страсбурзі стартувала низка заходів ініціативи «Культура vs війна» до 30-річчя вступу України до Ради Європи. На головних майданчиках Страсбурга відбудеться 10 подій культурної дипломатії – кінопокази, виставки, концерти, дискусії. 30 жовтня серію подій відкрив концерт музики українських композиторів «Непереможна душа» / *L'âme invincible* за участі скрипальки Богдани Півненко і піаністки Анни Хмари у Palais des Fêtes. Заходи організовує Асоціація «Дивись українське!» (Україна), у партнерстві Association MIST France-Ukraine (Франція) та Association SAU (Франція) у взаємодії з Постійним представництвом України при Раді Європи.

З 22 по 26 жовтня Україна представляла свою програму на одному з найвпливовіших світових форумів музичної індустрії – WOMEX 2025, який цього року відбувся у фінському місті Тампере. Український стенд Music from Ukraine став осередком знайомства з сучасною українською музикою, культурою та

новими колабораціями. До складу української делегації увійшли, зокрема, учасники програми Resonate UA – ініціативи Українського інституту та шведської організації Musikcentrum Öst, спрямованої на розвиток українських музикантів і менеджерів. Програма Resonate UA реалізується у співпраці з КМAM імені Р. М. Глієра та Харківським національним університетом мистецтв ім. І. Котляревського за підтримки Svenska institutet.

Українська делегація вперше взяла участь у Amsterdam Dance Event (ADE) – фестивалі і конференції електронної музики, яка відбулась 22–26 жовтня в Амстердамі. Українські продюсери, промоутери та представники музичних організацій долучилися до глобальної професійної спільноти на конференції та панелях ADE, щоб представити сучасну українську електронну сцену на глобальній арені. Організаторами участі української делегації виступили Український інститут, його представництво в Нідерландах та Music Export Ukraine.

28–30 жовтня Україну було представлено артистами та делегацією на угорській конференції та шоукейс-фестивалі Budapest Showcase Hub. На фестивалі відбулись концерти чотирьох українських гуртів: Zlypni, NFNR, Richie Beige, YUVI, а фахівці музичної індустрії, крім конференції, взяли участь у панельних дискусіях та мали можливість налагодити контакти з представниками музичної індустрії з країн центральної та східної Європи, а також Франції, Великої Британії та Канади.

Український експериментальний гурт G.Inc представив Україну на MaMA Music & Convention у Парижі – найбільшій музичній конференції та шоукейс-фестивалі у Франції, де щорічно збираються близько 7000 делегатів з понад 50 країн світу.

У жовтні в Бразилії відбулася серія концертів українських музикантів за підтримки Українського інституту та Посольства України в Бразилії. Музична програма об'єднала твори українських, бразильських, австрійських і німецьких композиторів. Перший концерт відбувся 16 жовтня у Національному театрі Клаудіо Санторо в Бразилія за участі диригента Артема Лонгінова та скрипаля Дмитра Удовиченка. Наступні концерти Дмитра Удовиченка відбулися в Манаусі, Ріо-де-Жанейро та Курітибі.

23 жовтня київський гурт сучасного джазу Nyphen Dash за підтримки Українського інституту своїм виступом відкрив словацький фестиваль Jazz Prešov.

Платформа Time Based, що досліджує музику й мистецькі практики (засновниця – кураторка та продюсерка Ольга Бекенштейн) у партнерстві з британською організацією Arts & Parts та її креативною продюсеркою Мартел Оллерншоу презентували у Глазго українсько-британський фестиваль експериментальної музики Time Based: Sonic Interventions. Подію підтримала Британська Рада в межах програми International Collaboration Grants.

Хореографічне мистецтво В Україні

У 2025 році Королівський національний балет Грузії проводить масштабний тур Україною – виступи розпочалися 21 жовтня у Кам'янському Дніпропетровської області та продовжилися 25 жовтня у Києві, а 26 жовтня у Черкасах. У межах туру понад 40 артистів презентують танцювальне шоу «Вогонь Грузії».

За кордоном

Українські танцівники за підтримки Українського інституту 3–9 жовтня взяли участь у фестивалі сучасного танцю *Nederlandse Dansdagen* у Маастрихті (Нідерланди). *Ukrainian International Ballet* представив постановку *Present* – нову роботу нідерландського хореографа Марне ван Опстала, створену спеціально для українського колективу.

Театр

В Україні

До XIV Відкритого театрального фестивалю «*Номо ludens*» у Миколаєві доєдналися показами вистав на власних майданчиках колективи з Болгарії, Литви, Німеччини та Польщі. Дипломами «За дружню підтримку фестивалю «*Номо ludens*» та єднання на ниві культури в умовах російської агресії на території України» відзначено: Театр «*Krzyk*» (Машево, Польща), Драматичний театр ім. Рачо Стоянова (Габрово, Болгарія), *The Drama Studio of the Priest and Educator Jonas Katelė Charity* (Рокишкіс, Латвія), Державний театр Майнца та Український незалежний театр «*Деметріос*» з м. Майнц (Німеччина).

У рамках 36-го Міжнародного театрального фестивалю «Золотий лев-2025» було реалізовано партнерський проєкт з театральною формацією «Тепер Вдих і Лети» (м. Прага, Чехія), яка представила три свої постановки: «Мініатюри», «І люди живуть. Абдул» та прем'єру «Занадто різні світи». Окрім показу вистав, відбулася чотириденна творча майстерня від керівника театру «Тепер Вдих і Лети», актора, перформера та режисера Давида Зелінки.

Театральні колективи із Литви, Болгарії, Польщі та Туреччини долучилися до Міжнародного фестивалю театрів ляльок «Подільська лялька-2025». Мистецький захід уже вчотирнадцяте було організовано Вінницьким академічним обласним театром ляльок, він тривав із 29 вересня по 9 жовтня у змішаному форматі.

25–26 жовтня харківський театр «Нафта» разом із «Театром Ветеранів» провели «Фестиваль перших п'єс», у програмі якого – читання п'єс, написаних ветеранами, а також обговорення про театр і досвід війни. Проєкт є одним з переможців-учасників Когорти «Культура і права людини» в межах програми UNESCO Art-Lab for Human Rights and Dialogue.

Сценічна постановка ранньої опери українського композитора Дмитра Бортнянського «Креонт» на лібрето Марко Кольтелліні вперше в Україні відбулася 3 та 5 жовтня у Чернівецькому обласному музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської. Проєкт реалізовано за підтримки Чернівецької обласної військової адміністрації, Чернівецької обласної та міської рад під патронатом ЮНЕСКО та *Europa Nostra*.

У рамках освітньої програми про сучасний театр «the black box», яку реалізує Jam Factory Art, Яннік Нумен, співзасновник нідерландського експериментального театру Nineties, відвідав Львів з лекцією та воркшопом. Освітню програму «the black box» підтримує Європейський Союз за програмою «Дім Європи». Програма реалізовується також завдяки співпраці з Литовським інститутом культури та Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

За кордоном

Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка представив Україну на світовій театральній арені. Цього року вистава «Калігула» за твором Альбера Камю у постановці Івана Уривського стала частиною Міжнародного театрального фестивалю в Дубліні (Ірландія). Під час перебування в Ірландії команда Театру Франка долучилася до дискусійної платформи на тему: «Модернізація класики та створення вистав в екстремальних умовах і за короткий період», організованої спільно зі студентським театром Trinity College Dublin та TCD Ukrainian Society. Крім того, актор театру Олександр Рудинський провів майстер-клас «Пошук персонажа» для студентів Trinity College. Значним досягненням стало й те, що виставу «Калігула» було відібрано до участі в міжнародній театральній платформі PROSPERO New, яка фінансується програмою Creative Europe.

2 жовтня колектив театру імені Лесі Українки представив литовському глядачеві виставу «Земля» за твором Ольги Кобилянської. Дійство відбулося на сцені Каунаського національного драматичного театру.

Данська Опера Хеделенд із середини вересня запрошує на виставу «Летючий Голландець» із п'ятьма українськими солістами. Українсько-данський проєкт виконання опери «Летючий Голландець» складається з кількох етапів. У Києві було зроблено запис концертного виконання опери Національним симфонічним оркестром України і Національною капелою України «ДУМКА» із солістами під орудою Алли Кульбаби й окремо студійний запис оркестру. Цю музику використають для створення п'ятдесятихвилинного дитячого мультфільму данського виробництва.

3 жовтня по грудень 2025 року четверо молодих професіоналів з України долучаться до процесу постановки та управління одним із провідних оперних театрів світу, здобуваючи досвід у співпраці з колегами з The Metropolitan Opera. Це стало можливим завдяки програмі професійного стажування для фахівців та менеджерів української оперної сфери, яку реалізовує один з найбільших театрів США.

Кіно

В Україні

158 фільмів з 59 країн увійшли до програми 54-го Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість», який проходив з 25 жовтня по 2 листопада. Для головної події – Міжнародного конкурсу – було відібрано 12 стрічок зі всього світу. У межах конкурсу, зокрема, відбулася українська прем'єра драми «Наш дім у вогні», що є повнометражним дебютом режисерки Олесі Білецької. Над фільмом

працювала міжнародна команда, що об'єднала кіномитців зі США та України. За результатами конкурсу найкращий фільм – «Ми вам віримо» режисерів Шарлотт Девіллер та Арно Дюфе (Бельгія). Цей фільм також отримав спеціальну відзнаку конкурсу за операторську майстерність. Другу спеціальну відзнаку за найкращу акторську роботу журі присудило виконавцю головної ролі у фільмі «Халамидник» режисера Гарріса Дікінсона (Велика Британія) Френку Діллейну. Найкращим короткометражним фільмом, а також володарем «Скіфського оленя» став «Квиток в один кінець: Тбілісі» Пауля Плобергера (Австрія, Грузія, Німеччина). Спеціальну відзнаку присуджено фільму «Моя земля випалена», режисер – Абдулрахман аш-Шувайкі (Бельгія). Найкращим студентським фільмом Міжнародного конкурсу стала стрічка «Аптека» Мартіна Монтельяно (Мексика). Спеціальна відзнака – у стрічки «Земля пухом» Йозо Шмух (Хорватія). Спеціальну відзнаку отримав і герой фільму «Ромчик» режисера Алексіса Біката (Велика Британія) Роман Олексів. Приз глядацьких симпатій отримав фільм «Ремонт» Габріеле Урбонайте (Литва, Латвія, Бельгія). Режисерка та актор Роман Луцький особисто представляли фільм у Києві. Переможцем документального конкурсу стала стрічка «Юнацтво», реж. Кані Лапуерта (Мексика, Німеччина). Переможцем програми для підлітків став фільм «Франк» Тиніса Пілла (Естонія). Спеціальною відзнакою програми для підлітків TEEN SCREEN відзначено дві стрічки: «Біф» Інґріде Сантос (Іспанія, Мексика) – за музику; «Природа невидимих речей» режисерки Рафаели Камело (Бразилія, Чилі) – за майстерну операторську роботу. До складу журі міжнародного конкурсу увійшли, зокрема, Йоанна Лапінська, художня директорка FPFF у Гдині та членкиня Європейської кіноакадемії, голова журі; актор і музикант саркатвельсько-італійського походження Лука Чіновані; Антуан Аржаковський, історик і директор досліджень у Коледжі бернардинців у Парижі. Серед членів журі документального конкурсу були Йоланда Зоberman, французька режисерка й сценаристка і Тур Фоссе, норвезький кіноменеджер. У складі журі Національного конкурсу представниками з-за кордону були Джузеппе Гара, італійський режисер і сценарист, Х. Д. Фернандес Молеро, перуанський режисер і продюсер.

Дев'ятий «Київський тиждень критики», який тривав у Києві у кінотеатрі «Жовтень» з 16 по 22 жовтня, представив, зокрема, міжнародну програму, до якої увійшли цьогорічні гіти провідних світових кінофестивалів: «Сират», реж. Олівер Лаше (Іспанія, Франція), «Сентиментальна цінність» Йоакіма Трієра (Норвегія, Німеччина, Данія, Франція, Швеція, Велика Британія), «Таємний агент» Клебера Мендоса Філью (Бразилія), «Блакитна стежка» Габріеля Маскаро (Бразилія, Мексика, Нідерланди, Чилі), «Благодать» Паоло Соррентіно (Італія), «Пізня слава» Кента Джонса (США), «Троянда Невади» Марка Дженкіна (Велика Британія) та «Неслухняні дівчата» Уршки Джукіч (Словенія). Гала-прем'єрою фестивалю став новий фільм Пак Чхан Ука «Жодного вибору» (Південна Корея). Міжнародна ретроспектива під назвою «1975» об'єднала три фільми, яким виповнюється пів століття: «Баррі Ліндон» Стенлі Кубрика (Велика Британія, США); «Монті Пайтон і Священний Грааль» Террі Гілліама й Террі Джонса (Велика Британія); «Жанна Дільман, набережна Комерції 23, Брюссель 1080»

Шанталь Акерман (Бельгія, Франція). Програма «Фокус: Україна – Данія» об'єднала п'ять прем'єр сучасних гітів українського та данського кіно.

200 короткометражних фільмів з понад 40 країн увійшли до програми 12-го Міжнародного фестивалю актуальної анімації та медіамистецтва Linoleum Contemporary Animation and Media Art Festival, що проходив у Києві з 1 по 5 жовтня. В міжнародному конкурсі серед 32 фільмів з різних країн світу журі обрало: головний приз журі – «Бог ненав'язливий», реж. Жослін Шарль (Франція), нагорода від журі Спілки кінокритиків України – «Без голосу», реж. Самюель Пітте (Швейцарія), Спеціальні відзнаки – «Дитина матері», реж. Наомі Нуар (Нідерланди), «Личинкове», реж. Еліс Блумфілд (Велика Британія), «Детлев», реж. Фердінанд Ергардт (Німеччина). Серед лауреатів у комерційному конкурсі: «Nap Eyes – Dark Mystery Enigma Bird», реж. Джордан Мінкофф (Канада) – головний приз журі, ЕСНТ! – Highed, реж. Сімона Бреевельд (Бельгія) – Спеціальна відзнака.

В Ужгороді 11–12 жовтня проходив VI Карпатський міжнародний гірський кінофестиваль СМІFF. Переможцями стали: найкращий повнометражний документальний фільм – «Пробігти знову» французького режисера Алексі Берга; найкращий короткометражний документальний фільм у відділі «Суспільство» – «Життя понад усе» режисера Аліс де Рошегонд (Франція), у частині «Спорт» – «Мінус 103 градуси» німецького режисера Феліне Герхарда; найкращий короткометражний ігровий фільм – «Нура» італійського режисера Лоренца Клапфера, найкращий короткометражний анімаційний фільм – «Ведмедиця і Птах» французької режисерки Марі Кодрі.

XX Дні польського кіно представив з 8 по 15 жовтня нові польські стрічки у кінотеатрах 8 міст України: Києва, Львова, Одеси, Харкова, Запоріжжя, Сум, Вінниці та Житомира, а також два фільми та альманахи короткометражок – роботи студентів Варшавської кіношколи (були доступні онлайн з 8 по 14 жовтня). Картини демонструвалися мовою оригіналу з українськими субтитрами. У програмі – «Люди» (режисери – Мачей Шлєсіцький та Філіп Гіллесланд), «Врубель» (реж. – Томаш Гонссовський), «Біла відвага» (реж. – Марчін Кошалка), «Під сірим небом» (реж. – Мара Тамковіч), «Кулей. Дві сторони медалі» (реж. – Савери Жулавський), «Дівчина з голкою» (реж. – Магнус фон Горн), «Необхідні речі» (реж. – Каміла Тарабура).

Українська документальна стрічка «Блакитний світ із жовтою діркою» режисерки Тетяни Ходарківської потрапила до переліку проєктів, які отримають підтримку від World Cinema Fund (WCF), що є спільною ініціативою Німецького федерального культурного фонду та Берлінського міжнародного кінофестивалю.

У Києві в кінотеатрі «Оскар» відбулася презентація документального фільму «PALYANYTSIA». Автори стрічки – стрит-арт художники із Лос-Анджелеса Bandit (USA), Tristan (USA) та Johnny (USA) (Aerosol Arsenal Films) і координаторка – Катерина Тимченко (Україна).

Міжнародні партнери українського кіно, Sevara Irgacheva, Генеральна секретарка Асоціації директорів європейських кіноагентств (European Film Agency Directors) та Тііна Локк, засновниця та директорка Талліннського кінофестивалю приєдналися онлайн до заходу «Українська кіноіндустрія:

перспективи», який відбувся 30 жовтня у Національному центрі Олександра Довженка.

За кордоном

Українське кіно продовжило здобувати міжнародне визнання. Стрічка «Спеціальна операція» Олексія Радинського отримала Спеціальну відзнаку на Ризькому міжнародному кінофестивалі. «Куба & Аляска» Єгора Трояновського (Україна/Франція/Бельгія) перемогла в номінації «Найкращий документальний фільм» на XX Римському міжнародному кінофестивалі (Festa del Cinema di Roma) в Італії. «Ти – космос» Павла Острікова виборов головну нагороду на найбільшому фестивалі наукової фантастики у Центральній Європі – 12th Future Gate Sci-Fi Film Festival в Чехії. А «We're Fine» став найкращим документальним коротким метром Austin Film Festival в Остіні (Техас, США. Крім того, стрічка українського режисера М. Чернова «2000 метрів до Андріївки», створена в партнерстві між Associated Press та Frontline (PBS) у США, потрапила до списку номінантів американської незалежної кінопремії «Готем» у категорії «Найкращий документальний фільм». Ще три українські фільми увійшли до короткого списку претендентів на нагороду Європейської кіноакадемії. Це – «Мілітантропос» (режисери Єлизавета Сміт, Аліна Горлова, Семен Мозговий); «Пісні землі, що повільно горить» Ольги Журби; «Татова подряпинка» Єгора Гармаша.

У межах 41-го Варшавського міжнародного кінофестивалю, який проходив з 10 до 19 жовтня, за нагороди змагалися й чотири українські кінострічки: «Вічник» (реж. Іван Ніколайчук), «Ти – космос» (реж. Павло Остріков), Satisfaction (реж. Алекс Бурунова) та «War on Art» (реж. Анджей Мікус). Серед відібраних проєктів Co-Production Forum, де було представлено десять повнометражних фільмів на стадії девелопменту, – український проєкт «Мовчазне узбережжя» (The Silent Shore), сценаристка та режисерка Ірина Асонова разом із продюсером Рафаелем Томасето представили міжнародній індустрії. Стрічку створює компанія Constant Production (Україна) у копродукції з Driven Equation (Бразилія) та Film Angels Studio (Латвія). У межах програми Warsaw Next секції Industry Days українська режисерка Каміла Бойченко отримала Спеціальну нагороду Асоціації польських кінематографістів (Polish Filmmakers Association Special Award) за найкращий проєкт – «Чорна хустка». Премія передбачає грошову винагороду в розмірі 8 000 злотих. Крім того, проєкт української продюсерки Ірини Асонової – «The Silent Shore» («Мовчазне узбережжя») отримав премію NO PROBLEMO MUSIC – музичну ліцензію на треки з бібліотеки Audio Network. 17 жовтня у межах фестивалю відбулася панельна дискусія «Cinema Without Borders: Ukrainian–Polish Co-Production and Cross-Cultural Dialogue», присвячена сучасному стану та перспективам українсько-польської співпраці у сфері кіно. Під час 41-го Варшавського міжнародного кінофестивалю також було підписано Меморандум про співпрацю між Державним агентством України з питань кіно та Польським інститутом кіномистецтва (PISF). Документ спрямовано на розвиток українсько-польського партнерства у сфері кінематографії, підтримку спільних проєктів та популяризацію українського кіно в Європі.

З 22 до 26 жовтня у Німеччині проходив Український кінофестиваль у Берліні (Ukrainian Film Festival Berlin) під гаслом «До кінця твоїх днів». У рамках заходу було представлено свіжу колекцію ігрових та документальних картин українського виробництва, зокрема проведено конкурс короткометражних робіт та спеціальну програму, що включала ретроспективу найкращих здобутків вітчизняного кінематографа. Так, глядачі переглянули «Пісні землі, що повільно горить» О. Журби, *My dear Theo* («З любов'ю з фронту») Аліси Коваленко, «Під вулканом» Олександра Ковтуна, «Медовий місяць» Жанни Озірної, «Стрічка часу» Катерини Горностай, «2000 метрів до Андріївки» режисера Мстислава Чернова, а також міжнародні проєкти: «Ти – космос» П. Острікова (Україна/Бельгія), «Мілітантропос» творчого об'єднання Tabor (Франція/Австрія/Україна), «Санаторій», режисер – Гар О'Рурк (Ірландія/Україна/Франція), «Куба та Аляска» Є. Трояновського (Бельгія/Україна/Франція).

З 10 по 12 жовтня в Ризі за підтримки Державного агентства України з питань кіно відбувся фестиваль «Дні українського кіно в Латвії». Організатори – Благодійний фонд «Двері», Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури з української сторони та Громадської організації «ДіяТи» з латвійської сторони. В рамках цього річного фестивалю було проведено круглий стіл «Перспективи розбудови українського кінематографа та копродукція з європейськими кінематографістами». За три дні фестивалю глядачі переглянули документальні і художні фільми. Це – «Ми були рекрутами» українського режисера Любомира Левицького, «Чому я живий» Віллена Новака, «Така пізня, така тепла осінь» Івана Миколайчука, «БожеВільні» Дениса Тарасова, а також документальний альманах режисера Івана Тимшина – «Поразки російської імперії».

11 жовтня в Софії (Болгарія) відбулося закриття шостої ediції Міжнародного етнографічного кінофестивалю «ОКО» та оголошення переможців. Цьогоріч він об'єднав дві країни і п'ять міст – Київ, Болград, Софію, Кам'янець-Подільський та Одесу. Шоста ediція кінофестивалю «ОКО» презентувала 95 фільмів з 52 країн світу. Зокрема Гран-прі від журі здобули: у секції ОКО Global Non-fiction (міжнародні документальні та неігрові повнометражні фільми) – «Очерет», реж. Джеміль Ааджикогли (Туреччина, Болгарія), у секції ОКО Global Non-fiction (міжнародні документальні та неігрові повнометражні фільми) – «На Захід. До Сапати», реж. Девід Бім (Куба, Іспанія); у секції Nashe ОКО (українські документальні та неігрові фільми) – «Татова колискова», реж. Леся Дяк (Україна, Румунія, Хорватія); у секції ОКО Short (короткометражні фільми) «Три голосіння», реж. Олівер Макголдрик (Велика Британія, Ірландія, США).

У чеському місті Пльзень було організовано показ біографічної драми режисера Івана Тимченка «Киснева станція», а у Кельні (Німеччина) – документального фільму оscarоносного українського режисера Мстислава Чернова «2000 метрів до Андріївки».

19 жовтня на фестивалі Kerry International Film Festival в Ірландії відбулася прем'єра фільму ірландського режисера Гара О'Рурка «Санаторій» (Sanatorium),

який було знято в Україні та розповідає про життя українського курорту Куяльник під час повномасштабної війни.

У лондонському Tate Modern відбулася прем'єра кіноновели «Вона», що розповідає про жінок, які воюють за Україну. Кіноновела є однією з чотирьох фільмів проєкту «Варта» режисера Є. Матвієнка та продюсерки М. Шафро.

Візуальні мистецтва в Україні

Понад 20 учасників з України, Польщі та США представили свої роботи на Art Kyiv 2025 – масштабному ярмарку сучасного мистецтва, що проходив з 3 до 5 жовтня у Київській міській галереї мистецтв «Лавра». Подія поєднувала виставкові проєкти, освітні програми та дискусії. Паралельна програма Collecting Futures («Збираючи майбутнє») включала панельні дискусії, майстер-класи, перформанси та зустрічі з художниками.

У Музеї історії Києва з 1 по 12 жовтня тривала третя українська бієнале цифрового та медіамистецтва – UBiennale 2025 «Поле Пам'яті. Час Відновлення». Було представлено понад 20 робіт із 15 країн, що поєднують відео- та саундарт, технології AR/VR/MR, генеративні проєкти, інтерактивні й кінетичні інсталяції, а також перформативні практики. Це, зокрема, роботи з Іспанії, Португалії, Польщі, Італії, Австрії, Литви та інших країн.

Національний музей «Київська картинна галерея» з 3 по 5 жовтня приймав міжнародний мистецький проєкт «Перед Майбутнім/Before the Future», створений тайванською художницею Ісою Хо у співпраці з українською кураторкою Мартою Троцюк. Виставка об'єднує візуальні портрети та особисті історії п'ятнадцяти українських мисткинь, які живуть і працюють під час війни.

У жовтні у Львові розпочався четвертий Львівський тиждень скульптури. У 2025 році тема фестивалю – «Діалоги». Серед іноземних скульпторів, які беруть участь у фестивалі, – Георг Вольф (Німеччина) та Миколас Саукос (Литва).

13-й Міжнародний симпозіум гутного скла об'єднав художників-склярів з України, Болгарії, Латвії, Литви, Нідерландів, Нової Зеландії, Польщі, Румунії, США, Швеції та Японії. Упродовж десяти днів вони працювали в унікальній майстерні єдиної в Україні кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв (ЛНАМ).

За кордоном

3 жовтня 2025 по лютий 2026 року у Польщі, Бельгії та Австрії триватиме Шоста Київська бієнале. Співорганізатором Київської бієнале 2025, яка відзначає своє 10-річчя, стала L'Internationale – європейська конфедерація музеїв, мистецьких інституцій та університетів. Подію організовує Центр візуальної культури. Головний проєкт бієнале під назвою «Близький Схід, Далекий Захід» експонуватиметься у нещодавно відкритому Музеї сучасного мистецтва у Варшаві (3 жовтня 2025 – 18 січня 2026). Виставка продовжиться в Музеї сучасного мистецтва в Антверпені (9 жовтня 2025 – 11 січня 2026).

21 жовтня у Парижі стартував мистецький проєкт «Ukrainian Season». Ініціатором події стала Galerie Roggi, що об'єднала провідних українських митців

– Н. Кадана, Д. Галкіна, Я. Малащука та Р. Хімея. Виставки охоплюють галерейні простори, Art Basel Paris та мистецький ярмарок Offscreen у каплиці Сен-Луї-де-ла-Сальпетрієр. Проєкт «Ukrainian Season» присвячено художнику К. Малевичу.

Проєкт Меморіалу українським розвідникам у Головному управлінні розвідки (ГУР), створений скульптором Назаром Біликом спільно з командою архітекторів з Guess Line Architects, номіновано на премію Європейського Союзу в галузі сучасної архітектури – Mies van der Rohe Award.

Музей мистецтва (Muzeum Sztuki) в Лодзі 17 жовтня перевідкрив свою постійну експозицію XX та XXI століть, до якої додав три роботи сучасних українських митців – Катерини Лисовенко, Лади Наконечної та Миколи Рідного. Постійна експозиція отримала назву «Шляхи бачення» та торкається теми феномену зору та бачення.

У Норіджі (Велика Британія) з 4 по 26 жовтня українська художниця Марія Прошковська представила проєкт Making Oddkin, що сфокусується на темі зерна, знищеному російськими обстрілами.

3 жовтня у Ризі, у Латвійському національному художньому музеї, за організаційної підтримки Посольства України в Латвійській Республіці, ГО «EL SHEBER» та Національного музею народної архітектури та побуту України відбулося урочисте відкриття виставки QALQAN. Symbols of Crimean Tatars, присвяченої культурі кримськотатарського народу.

Понад 180 українських й італійських художників об'єднала міжнародна виставка «Мистецтво, що єднає народи» – у монастирі Санта-Марія-дель-Лавелло в містечку Калолц'юкорте (провінція Лекко, Італія). Її організувала Асоціація VITAWORLD ETS (Італія) у співпраці з Fondazione Terre des Hommes Italia, Fondazione d'Arte Contemporanea Giorgio Grasso та культурними партнерами двох країн.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

7 жовтня Міністерство закордонних справ України передало Міністерству культури України два предмети археології, що були незаконно вивезені з України до Австралії. Йдеться про скроневу підвіску, ймовірно доби ямної культурно-історичної спільноти III тисячоліття до нашої ери, та наконечник стріли, характерний для давньоруських пам'яток XII–XIII століть.

3 жовтня у Львівській національній академії мистецтв урочисто було відкрито Школу реставраторів – першу в Україні сертифіковану програму для підготовки фахівців з реставрації дерева, металу та ліпнини. Програму створено у партнерстві з Фондом ім. Ебергарда Шьока (Німеччина), ЮНЕСКО та Львівською міською радою, за сприяння Міністерства культури України.

Понад 40 артефактів XIX–XXI століть із 18 країн Африки увійшли до експозиції «Африка: директ» в Музеї Ханенків. До її створення долучилися українські та західні науковці, музейники й представники африканських культурних спільнот. Вагомою частиною проєкту стали твори Аделаїд Дамоа (Гана – Велика Британія), Крістіану Н'ямпеті (Руанда – Нідерланди – США), Сейні два Камарі (Сенегал) та Естер Маглан'у (ПАР).

9 та 10 жовтня у столиці відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Пам'яткознавчі студії: проблеми, практики, перспективи розвитку». До конференції долучилися також міжнародні експерти з Польщі, Литви, Латвії, Австрії та Великої Британії, які поділилися міжнародним досвідом у сфері вивчення, обліку та збереження пам'яток.

6 жовтня розпочалася наукова експедиція Національного музею Голодомору-геноциду із запису очевидців Голодомору 1932–1933 років та масового штучного голоду 1946–1947 років. Експедиція є частиною проєкту міжнародної технічної допомоги «Підтримка експозицій Національного музею Голодомору у м. Київ, Україна», який фінансується Міністерством закордонних справ Канади (Global Affairs Canada GAC) і реалізується компанією Cowater International та Канадсько-Українською Фундацією.

Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького розпочав оцифрування своєї колекції іконопису XIV–XVIII століть. Проєкт реалізується в межах цього річного гранту від Світового конгресу українців.

За кордоном

Національному музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків присуджено нагороду Project of Influence 2025 («Проєкт впливу»). Відзнаку отримала директорка музею Юлія Ваганова під час 24-ї конференції The Best in Heritage у Барселоні (Іспанія). Ініціатива об'єднує лауреатів найпрестижніших премій, зокрема Europa Nostra, ЕМ҃А (European Museum of the Year Award), СИМАМ (Award for Outstanding Museum Practices) та інших, створюючи майданчик для діалогу про те, як культурні інституції відповідають викликам часу. Музей Ханенків було номіновано до участі у The Best in Heritage як переможця СИМАМ Outstanding Museum Practice Award 2024.

У межах Міжнародного дня нематеріальної культурної спадщини Україна вперше 17 жовтня презентувала власний досвід у цій сфері в штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі. До складу української делегації увійшли представники Міністерства культури України, Постійного Представництва України при ЮНЕСКО, Дніпропетровської ОВА, Музею історії петриківського розпису та народних ремесел, Центру розвитку «Демократія через культуру», акредитованого в ЮНЕСКО, об'єднання майстрів «Творча спадщина», Національного центру «Мала академія наук України». В онлайн режимі до заходу приєдналася заступниця міністра культури та стратегічних комунікацій України А. Бондар. Учасники події переглянули відеоролик про українську нематеріальну культурну спадщину. Крім того, майстри та носії традицій провели для охочих майстер-класи з петриківського розпису та обухівського шитого рушника. Також присутні стали свідками виступу представника Кобзарського цеху України – Тараса Компаніченка.

У штаб-квартирі Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO) у Женеві відбулася міжнародна презентація дослідницько-реконструкторської виставки «Незламна спадщина». Проєкт створено Лесею Воронюк та ГО «Всесвітній день вишиванки». Експозиція представила 12 автентичних

традиційних строїв, відтворених за зразками з тимчасово окупованих росією українських регіонів.

Україномовні аудіогіди у межах ініціативи першої леді України Олени запущено в одному з найвідоміших культурних центрів країни – Національному музеї Малайзії, розташованому у Куала-Лумпурі, а також в угорському місті Сегед – офіційна презентація якого відбулася в Центральній бібліотеці Міської та обласної бібліотеки Шомоді Кароля. Аудіогід було створено бібліотекою Шомоді за принципом віртуальної екскурсії містом, під час якої можна ознайомитися з відомими місцями та символічними будівлями Сегеда, а також з історією міста.

Креативні індустрії В Україні

Британська Рада відкрила прийом заявок на грантову програму для розвитку креативної економіки України на 2025–2026 роки. Ініціативу орієнтовано на підтримку креативних хабів, професійних асоціацій та об'єднань, які активно сприяють зростанню сектору креативних індустрій.

За кордоном

Креативна агенція Starlight Creative, яка є частиною медіакомпанії Starlight Media, отримала європейську премію Eyes & Ears Europe Award, що відзначає найкращі досягнення у сфері медіа, брендингу, дизайну, промо та комунікацій. Агенція з трейлером до стрічки «Дівія» перемогла в категорії «Найкраще промо документального та культурного фільму».

Література В Україні

32-й Львівський міжнародний BookForum запросив 3–5 жовтня відвідати Книжковий ярмарок «Форум видавців у Львові» та літературний фестиваль. У Львів завітали не лише українські культурні дієвці, а й іноземці з Великої Британії, Сербії, Польщі та США. Спеціальними гостями літературного фестивалю стали Ольга Токарчук, польська письменниця, лавреатка Нобелівської премії, Шарлотта Гігінс, британська письменниця та журналістка, Бернардин Еварісто, британська письменниця, Джим Ловлесс, британський письменник, мотиваційний оратор, Владимир Арсенієвич, сербський письменник, перекладач, редактор та видавець, Фіона Грінланд, письменниця, доцентка соціології Університету Вірджинії (США), Мар'яна Буджерин, авторка книжки «Бомба у спадок», дослідниця Центру науки та міжнародних відносин Белфера Гарвардської школи Кеннеді, Саймон Шустер, американський журналіст, Радомир Мокрик, історик, культуролог, науковий працівник Інституту східноєвропейських студій на філософському факультеті Карлового університету в Празі, Катажина Котинська, україністка, літературознавиця, перекладачка, професорка Інституту славістики Польської академії наук, Павел Решка, польський журналіст. Дискусії, розмови та публічні інтерв'ю з українськими і міжнародними гостями можна було відвідати як офлайн, так і онлайн, завдяки диджитал-партнеру британському літературному фестивалю HAY Festival, який

транслявав вибрані події зі Львова. 32-й Львівський міжнародний BookForum відбувся за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», Польського Інституту у Києві, Центру Мєрошевського, канадської недержавної організації «Українсько-Єврейська Зустріч», Goethe-Institut в Україні.

Впродовж 27–31 жовтня у Києві відбувалася IX Регіональна зустріч ПЕН-центрів, організована Українським ПЕН за підтримки Міжнародного ПЕН та New Democasy Fund. Започаткована 2014 року як Зустріч ПЕН-центрів Центральної і Східної Європи, ця подія є майданчиком для обговорення викликів для свободи слова і прав людини у регіоні, а також платформою взаємної підтримки. Учасниками IX Регіональної зустрічі стали Майя Гудім Бурхім (Норвезький ПЕН), Лаура Мінтегі (Баскський ПЕН), Енріке Євес (Іспанський ПЕН), Томіца Байсич (Міжнародний ПЕН), Саїд Хатібі (Словенський ПЕН), Айра Веллс (Канадський ПЕН), Венсан Енгель (Бельгійський ПЕН).

На Центральному залізничному вокзалі Києва з 9 до 15 жовтня діяла експозиція «Читальня однієї книги», присвячена виданню «Люди на своєму місці», де описано 60 історій українців та українок, які зберігають людяність і підтримують одне одного попри виклики війни. Книгу підготовлено Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні спільно з The Ukrainians Media за фінансової підтримки ЄС, а також урядів Данії, Німеччини та Швеції.

За кордоном

З 15 по 19 жовтня Україна взяла участь у 77-му Франкфуртському книжковому ярмарку – одному з наймасштабніших і найвпливовіших книжкових форумів світу, який щорічно відбувається в Німеччині. Співорганізаторами програми стали Український інститут книги, Український інститут, Мистецький Арсенал, Федеральна агенція політичної освіти Німеччини і Гете-інститут. На Національному стенді України було представлено понад 300 книжок від 38 видавництв. У відкритті стенда взяли участь Надзвичайний і Повноважний посол України у ФРН О. Макеєв, директор Франкфуртської книжкової виставки Юрген Боос, уповноважений Федерального уряду Німеччини з питань культури Вольфрам Веймер, очільниця Департаменту культури та суспільства Міністерства закордонних справ Німеччини Крістіна Байнгоф, голова Асоціації видавців і книготорговців Німеччини Петер Краус фон Клефф, директорка Українського інституту в Берліні К. Рітц-Ракул, директор стратегічного маркетингу та продажів Франкфуртського книжкового ярмарку Крістіан Еберт та очільник Goethe-Institut Йоганнес Еберт. Понад 45 українських та іноземних письменників, перекладачів, журналістів, літературознавців та культурних менеджерів взяли участь у програмі заходів, як на українському національному стенді, так і на головних майданчиках Франкфуртського книжкового ярмарку. Серед учасників української програми – Юрій Андрухович, Катерина Міхаліцина, Галина Крук, Любо Дереш, Артем Чапай, Маріам Найєм, Максим Еріставі, Андрій Любка, Наталка Маринчак, Оксана Форостина, Катерина Калитко та багато інших. Українське видавництво «Ранок» здобуло срібну нагороду премії Best European Learning Materials Award (BELMA) 2025 на Франкфуртській книжковій виставці. Спецпремію Dörlemann ZuSatz отримало видавництво

«Friedrich Mauke» у Веймарі за роман «Доця» Тамари Горіха Зерня. Також цього року на ярмарку, уже вчетверте поспіль, відбулася Спеціальна програма для видавців з України та сусідніх країн, організована Франкфуртським книжковим ярмарком у співпраці з Книжковим Арсеналом та Goethe-Institut Україна. Програма відбувається за фінансової підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Україну вже вдруге було представлено Міжнародній книжковій виставці LIBER у Мадриді – ключовій події в іспанськомовному видавничому світі. Упродовж трьох днів (з 7 по 9 жовтня) у Мадриді діяв національний стенд, організований Українським інститутом книги та Літературною платформою «Фронтера». Свої книги по ньому представили 12 українських видавництв. Крім того, відбулися дві події, присвячені українській літературі: діалог «Простір для сміливих рішень: як катастрофа трансформує книжковий ринок» за участі аналітикині у сфері книговидавання Інни Білоножко та іспанського журналіста і письменника Альфонсо Армади Родрігеса та лекція «Коли поезія стає феноменом» журналістки і культурної менеджерки Богдани Неборак.

На 28-му Міжнародному книжковому ярмарку в Кракові, що тривав з 23 по 26 жовтня, за підтримки Генконсульства України в Кракові спільно з книгарнею Barnabus було представлено два українські національні стенди. Реалізація ініціативи стала результатом співпраці з Targi w Krakowie, це забезпечило пільгові умови участі для українських представників. Свої видання в межах національного стенда представляла низка українських видавців та дистриб'юторів, серед яких: «Видавництво Старого Лева»; «Фоліо»; «Час Майстрів»; «Ранок»; Creative Women Publishing та ін. Окрім того, у межах стенда експонувалася фотовиставка «Слова у вогні», яка документує знищення українських бібліотек і видавництв під час російсько-української війни, а також історії стійкості та відновлення українців.

На 30-му Міжнародному книжковому фестивалі у Будапешті з 2 по 5 жовтня Україну було представлено на власному стенді, організованому Посольством України в Угорщині, Фундацією української книги в Угорщині UNABOOK та Товариством української культури в Угорщині. Партнерами національного стенда стали видавництва Vivat, «Кліо» та «Видавництво Старого Лева». Українська програма включала: презентації незалежного медіа Varosh і журналу «Ужгород мистецький», книги «Україна, націоналізм, меншини» від угорської дослідниці Чілли Фединець та книги Посла України в Угорщині Федора Шандора «Мілітарна хроніка Закарпаття», а також круглий стіл «Розмова наживо: поезія, війна, життя» за участі почесної гості стенда – парамедикині, волонтерки та молодшого лейтенанта Нацгвардії України Юлії Паєвської (позивний Тайра).

Товариство українців у Фінляндії (ТУФ) представило Україну на Гельсінкському книжковому ярмарку – найбільшій літературній події Північної Європи. У рамках української програми відбулося чотири події: дискусія про важливість перекладів української літератури, розмова про колоніальну політику Росії, презентація графічного роману «Коротка історія довгої війни», а також знайомство з унікальною кухнею Галичини.

У Європейському домі в Белграді (Сербія) відбувся дводенний Фести-валь української літератури, який зібрав представників сербської громадськості й української національної меншини. Центральною подією стала презентація перекладу сербською мовою збірки вибраних творів Оксани Забужко «Сестро, сестро». Присутні мали змогу поспілкуватися безпосередньо з авторкою.

Українська поетка, парамедикиня, ветеранка, співзасновниця проекту «Недописані» Олена Герасим'юк та письменник, перекладач, військовий Павло Матюша стали цьогорічними почесними гостями міжнародного літературного фестивалю FILIT (Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași) у місті Яси (Румунія).

На запрошення Інституту Італійської енциклопедії делегація Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» взяла участь у конференції Європейської енциклопедичної мережі (EEN), яка відбулась в Римі з 13 по 15 жовтня 2025 року. Захід зібрав директорів, науковців та представників провідних енциклопедичних установ з усієї Європи для обговорення майбутнього поширення енциклопедичного знання, співпраці в галузі підготовки енциклопедій та культурного обміну.

Українська письменниця, перекладачка й публіцистка Софія Андрухович та перекладач Нільс Гокансон стали лавреатами Міжнародної літературної премії Культурного центру та Міського театру Стокгольма. Премією відзначено перший том видання роману «Амадока».

Українського письменника С. Жадана нагороджено «Медаллю Свободи» – відзнакою, яку вручають під час фестивалю «Ігри Свободи» у польському місті Лодзь.

Українських письменників Івана Андрусяка, Сашка Дерманського, Андрія Кокотюху і Галину Вдовиченко номіновано на Меморіальну премію імені Астрід Ліндгрен у сфері дитячої та юнацької літератури.

Українська поетка Ю. Мусаковська увійшла до короткого списку номінантів на міжнародну премію The Asian Prize for Poetry 2025 з віршем «Natural Disaster» («Стихійне лихо»). Цьогоріч журі премії очолила українська поетка та кураторка літературних проєктів І. Вікирчак. The Asian Prize for Poetry є частиною міжнародної програми Asian Prizes. Премія функціонує як негрошове визнання, метою якого є посилення різноманітних поетичних голосів та сприяння міжнародному літературному діалогу.

Три українські книжки увійшли до міжнародного щорічного каталогу книжкових рекомендацій дитячої та юнацької літератури «Білі круки-2025», який оприлюднено на сайті Міжнародної молодіжної бібліотеки у Мюнхені (Німеччина). Це – «Чудернацька карпатська історія», В. Карп'юк, видавництво «Брустури», 2024; «Книга Теплі речі для Татами», О. Луцевська, Д. Бандаренко, видавництво «Ранок», 2024; «3 ПІВСЛОВА. Про спілкування та розуміння одне одного», Р. Романишин, А. Лесів, «Видавництво Старого Лева», 2024.

**Бібліотеки
В Україні**

До Одеської національної наукової бібліотеки вирушила мобільна станція ARK 1, що оснащена сучасним обладнанням для очищення, дезінфекції, осушування та реставрації книжок і документів. Це стало можливим завдяки фінансовій підтримці фонду ALIPH Foundation та сприянню Української бібліотечної асоціації. Ініціатива реалізується спільно Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого, Національною бібліотекою Чеської Республіки, Чеським комітетом ICOM та Міністерством культури Чеської Республіки за підтримки Міністерства культури України.

У Тернопільській обласній бібліотеці для молоді створено інклюзивний простір – «Читай. Мрій. Дій: простір можливостей». Задум втілено завдяки підтримці партнерів – Українського культурного фонду та Швейцарсько-українського проекту «Згуртованість та регіональний розвиток України» (UCORD), який реалізується за сприяння Швейцарії через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва у співпраці з компанією NIRAS Sweden AB. У межах проекту створено три робочих місця, оснащених тифлокомплексами, що дозволяють людям із порушеннями зору повноцінно користуватися бібліотечними ресурсами.

За кордоном

Українські книжкові полиці відкрито в Міській публічній бібліотеці ім. Генрика Сенкевича у Плонську, в Обласній бібліотеці Юрая Фандлі в Трнаві (Словаччина), в Університеті Pontificia Bolivariana (UPB) у колумбійському місті Медельїн, в Муніципальній бібліотеці міста Льорет-де-Мар (Іспанія) та в Українському культурному центрі у Валенсії (Іспанія).

27–30 жовтня у стінах Національної бібліотеки Литви імені Мартінаса Мажвідаса проходило стажування для бібліотекарів з України. До складу делегації увійшли представники 11 бібліотек. Програма стажування у Вільнюсі охоплювала два ключові напрями: «Промовання читання і творчості», що включає бібліотечні послуги, медіаграмотність і бібліотерапію; «Збереження та дослідження документальної спадщини», присвячений реставрації, цифровізації та популяризації литовського та єврейського культурного спадку.

Релігія

За кордоном

Делегація Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій у Королівському палаці в Осло 21 жовтня зустрілась із королем Норвегії Гаральдом V та королевою Сонею. Серед тем зустрічі – свідчення про російські злочини на окупованих територіях, викрадення українських дітей із подальшою їх індоктринацією, злочини проти свободи віросповідання та знищені російськими обстрілами храми й місця молитви.

Благодійність

В Україні

Японський композитор, піаніст-віртуоз Темпей Накамура у межах всеукраїнського туру на підтримку ЗСУ дав благодійні концерти у Луцьку, Кременці, Києві, Білій Церкві та Каневі.

За кордоном

Документальний фільм Антона Птушкіна «Антарктида», який став рекордсменом українського прокату, вирушив у світове турне Європою, США та Канадою. Благодійні покази, покликані зібрати кошти на підтримку України, стартували 21 жовтня та пройдуть в таких містах, як Прага, Відень, Лондон, Мадрид, Торонто, Чикаго, Нью-Йорк, Лісабон, Берлін, Париж та ін.

Національна заслужена капела бандуристів України ім. Георгія Майбороди в рамках європейського турне виступала з благодійними концертами у Данії: в Орхусі, у Вайле, у Копенгагені. Метою благодійного туру є фінансова підтримка ЗСУ, а також збереження та популяризація української музичної спадщини.

У жовтні стартував новий благодійний тур українського рок-гурту «Без обмежень» – North America Tour 2025. З 1 по 30 жовтня «Без обмежень» відіграли 16 концертів у різних містах США та Канади. Завдяки цим концертам вдалось акумулювати понад 185 тис. \$ на потреби Збройних Сил України.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко, провідний редактор
сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,36. Б/т. Зам. 81. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12